

М.Г. БРЕГІН (здобувач кафедри державного управління та місцевого самоврядування)

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
bregin@itstep.org

НЕДООЦІНЕНЕ ДОСЯГНЕННЯ У ВИВЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ТЕРЕНАХ СРСР: ТВОРИ А.І. РАКІТОВА

Акцентовано роль англійської мови в науковому впливі важливих творів сучасних філософів. Проаналізовано праці росіянина А.І. Ракітова, які не мали світового резонансу, хоч переважали твори зарубіжних авторів. Доведено, що його книга „Філософія комп'ютерної революції” за 20 років не втратила свого значення.

інформаційне суспільство, знанняве суспільство, комп'ютерна революція, технологічний розум

Впродовж усієї другої половини ХХ ст. йшло швидке перетворення англійської мови не просто у найпоширенішу мову спілкування”, а й у найцінніший засіб поширення наукових та інших знань. Аж ніяк не є випадковим той факт, що у переліку провідних університетів світу” у групу лідерів потрапили заклади лише англословних країн. Наблизитись до них спромоглися тільки ті, науковці яких публікували свої праці не на рідній мові, а на англійській [13]. Максимальний вплив на світові події і на освітньо-наукові тенденції мали знову ж таки книги, що видавалися після ІІ світової війни англійською мовою. У цій статті на прикладі книги філософія комп'ютерної революції [9]” росіянина А.І. Ракітова ми проаналізуємо нещасливу долю” тих визначних праць, що вийшли на інших мовах і лишилися дуже недооціненими, а то й просто невідомими. Тимчасом, навіть через 20 років після своєї появи, книга, на наш погляд, залишається для філософів і загалу освітян виключно важливим джерелом для правильної оцінки сучасності і передбачення майбутнього.

Не переповідаючи життєпис А.І. Ракітова, все ж вкажемо, що він використав більшість шансів для саморозвитку: закінчив філософський, історичний і математичний факультети Московського університету, став доктором філософії у 38 років, володів іноземними мовами, у межах службових функцій постійно стежив за станом і розвитком філософії та соціології у зарубіжжі [14], а тому був підготовлений до критичного аналізу сучасності і майбутнього краще, ніж більшість радянських науковців.

Книга А.Ракітова „Філософія комп'ютерної революції” виділяється не тільки піонерським використанням терміну, що складає її назву, а й глибиною та передбачливістю думок і пропозицій. Вона була подана до друку ще за існування СРСР, але вийшла російською мовою невеликим накладом саме у момент його розпаду. Поєднання цих двох факторів зумовило неухвагу науковців і громадськості до книги, яку „не помітили” не тільки за рубежом, а й у Росії (власне – повна протилежність до того, що

сталось з науковими працями Й.Масуди). Пізніше російські колеги-філософи чи взагалі не згадували А.Ракітова [4; 10; 12] та ін.), чи посилалися лише на його праці 1970-х років з філософії науки і наукознавства. Більше уваги звернули на монографію А.Ракітова ті російські науковці, які й самі відзначалися оригінальністю і критичністю мислення (наприклад – Р.Абдєєв у книзі „Філософія інформаційної цивілізації” [1]), а також українські філософи [7; 8].

Монографія А.Ракітова „Філософія комп’ютерної революції” написана на багатому матеріалі, спирається на досягнення зарубіжної і радянської науки і враховує всі новітні на той момент досягнення комп’ютерної техніки. У вступному зверненні до читачів, він вказує: „Філософ, що бажає внести реальний внесок у радикальні економічні, соціальні й культурні зміни, у наші дні повинен бути не тільки й не стільки оракулом, скільки дослідником. Його найважливішим завданням має стати участь у конструюванні й осмисленні нових моделей суспільства й соціальних змін, що адекватно виражали б сутність людських витоків й найбільш повно відповідали цьому. Таке усвідомлення вимагає осмислення не тільки власного історичного досвіду, але досвіду й досягнень усього людства, особливо тих країн і народів, які перебувають у точках зростання на лінії фронтального прориву людства в майбутнє” [9, с.4].

Як об’єктивний дослідник і просто мудра людина А.Ракітов змушений наводити багато доказів того, що його рідна держава перебуває у складній ситуації комплексного занепаду, тому просто повинна буде здійснити власний „прорив у майбутнє”, що вимагатиме від усіх втрат і зусиль, використання новаторських підходів, мужніх та ефективних заходів.

З позицій історії та філософії А.Ракітов знаходить вказівки на неминучість занепаду індустріального суспільства у працях багатьох попередників: О.Шпенглера (Людина і техніка, 1931), К.Кларка (Умови економічного поступу, 1957), Ф.Махлупа, Д.Белла та інших. Він погоджується з американцем Дж.Мартіном і японцем Й.Масудою у тому, що на межі 1990-х років в окремих державах-лідерах була сформована початкова стадія інформаційного суспільства, підтверджуючи це особистими спостереженнями під час відвідин багатьох країн світу.

Інформаційне суспільство А.Ракітов аж ніяк не ідеалізує й не раз у книзі вказує на можливі негаразди під час змін ринку праці і реформування політичних устроїв. Але значно критичніше він висловлюється щодо утвердженого у Радянському Союзі офіційного уявлення про суспільство майбутнього. Він вказує, що ці помилкові погляди неодноразово висловлювалися переважною більшістю радянських філософів і представників інших наук, вимушених підкорятися політичним настановам лідерів Комуністичної партії СРСР.

А.Ракітов свідомий того, що не слід критикувати за негативне ставлення до інформатизації тих чи інших радянських науковців, адже корінь негараздів, які існували в СРСР й частково не подолані навіть зараз, полягає у тому, що кожна командно-адміністративна система боїться

існування і поширення значної об'єктивної інформації. Відомо, що в СРСР реєструвалися усі ротатори, друкарські машинки, ксерокси, комп'ютери та інше обладнання, яке мало хоча б мінімальну спроможність до друку на папері чи інших носіях. На наш погляд, варті підвищеної уваги кожного сучасного філософа чи представника інших наук такі поради А.Ракітова:

„Поняття «технологія», «інформація», «знання», «соціально-культурні трансформації», «комп'ютер», «програма», «штучний інтелект», «експертна система», «когнітивний процес», «робот» і «комп'ютерне покоління» підлягають ретельному й зваженому філософському аналізу. Він повинен поширитися на пізнання суспільства, на техніку й історію, на математичні структури й соціальні наслідки інформаційної революції. Напередодні нової цивілізації йому слід прокреслити складні траєкторії від минулого через сьогодення до прийдешнього інформаційного суспільства.

Властиво філософські дослідження даного предмета лише розпочинаються, тому що філософи, вірні девізу «Відстати, щоб потім надолужувати упущене», занадто довго й занадто завзято зосереджували свою увагу на дослідженні абстрактних сутностей і умовиводів мислителів минулого.

Філософія, що не стикається зі своєю епохою й не міркує над нею, стає непотрібною; філософія, що спотворює реальне положення справ, стає шкідливою й підлягає подоланню» [9, с.8]. Дуже цікавим виявився вимушено стислий огляд „змінності історії” та причин, що спричиняють це явище кожного разу після виникнення нової держави чи радикальних соціальних змін у старій країні. А.Ракітов високо цінує найбільш вдалі спроби історично-соціальних узагальнень, виокремлюючи „хвильову теорію” Е.Тоффлера, але дуже слушно вказує на те, що „друга хвиля” мала своїм наслідком не тільки вирощування рослин, а й створення міст як центрів прискореного соціального і технологічного розвитку. Розглядаючи інформаційно-технологічну революцію, А.Ракітов наголошує на тому, що комп'ютерні інновації неминуче вийдуть за вузькі рамки запису і трансляції безлічі сигналів. Він підкреслює: „Інформація (принаймні в найрозвиненіших країнах), яка забезпечує життєво й історично важливі напрямки діяльності людини, перетворюється в найцінніший продукт й основний товар, сумарна вартість якого поступово починає наближатися до сумарної вартості продуктів матеріального виробництва, а в недалекому майбутньому повинна її перевершити. Це не означає, що матеріальне виробництво відсувається на другий план. Мова йде про те, що для забезпечення нормального виробництва матеріальних благ і послуг, що економить і зберігає ресурси, необхідно застосовувати принципово нову технологію, що гарантує експонентний приріст знань, їхній ефективний пошук, зберігання, поширення й впровадження» [9, с.29]. На наш погляд – дуже глибоке твердження, що значно випередило свій час, адже інші науковці, як правило, наприкінці 1980-х років акцентували необхідність збільшення кількості і потужності комп'ютерів та оснащення ними робочих

місць конторських та інших працівників.

Теж на межі найкращих тогочасних інновацій перебуває опис А.Ракітовим іншої частини фундаменту суспільства майбутнього, що дає змогу запропонувати для нього ще точнішу назву: „Суспільство, в якому вся система технологій детермінується й стимулюється випереджальним розвитком знань, включаючи знання природничо-наукові, соціальні, економічні, політичні, правові, психологічні, антропологічні й т.д., може по праву називатися *суспільством, заснованим на знаннях - knowledge-based society*. Цей англomовний за походженням термін є посиленням варіантом поняття «інформаційне суспільство», з тією лише різницею, що він акцентує особливе значення знань, насамперед знань наукових, як вищої й найціннішої форми всієї гігантської маси інформації, що циркулює в сучасному суспільстві. Створення «суспільства, заснованого на знанні» зовсім не означає заперечення традиційної сфери матеріального виробництва. Воно лише привертає увагу до того, що й це виробництво трансформується й радикально змінює свою технологічну основу під впливом новітніх наукових і технологічних знань. Матеріальне виробництво, що не каталізоване і не модифіковане, яке не спирається на знання, виявляється в сучасних умовах неконкурентоспроможним, невідповідним до цивілізаційних стандартів і потреб людини. Іншими словами, воно виявляється нежиттєздатним» [9, с. 30-31].

Тут слід особливо наголосити на тому, що дане передбачення у подальшому набирало значення і поширеності буквально безперервно, адже успішні сучасні підприємства – як російське виробництво зондовихскануючих мікроскопів для нанодосліджень [3] – вимагає постійного поєднання наук, технологій, ментального і продуктивного потенціалу тисяч людей у багатьох державах світу. Тому його керівник В.А. Биков і наголошує зникнення поділу наук на „свої” і „чужі”. Услід за вказаним цікавим описом рис суспільства знань (knowledge-based society) А.Ракітов став провісником дуже вагомих наслідків вже достатньо помітних інновацій у комп’ютерній техніці. Вітаючи прихід „інтелектуальних” машин 5-го покоління, він попереджає про те, що через масмедіа, навчання і виховання вони обов’язково вплинуть на формування особистості, характер спілкування з іншими людьми, на стиль життя та ін. Усе це він називає „культурогенною” функцією інформаційних технологій. Та поряд з цим змінюватиметься навіть мислення, адже „інтелектуальні” комп’ютери 5-го покоління впливатимуть на пізнання і характер накопичення нових знань. Комп’ютери і вся інформаційна техніка матиме також гносеогенну функцію [9, с. 31-32]. Тут слід зауважити, що непередбачене і надмірне використання комп’ютерів в Японії негативно вплинуло на когнітивний розвиток дітей і молодших школярів (щось подібне з 2005 року відзначено і в Росії [11]).

У своєму визначенні інформаційного суспільства А.Ракітов не віддаляється від створених його зарубіжними попередниками комплексних характеристик. На його думку, у „справжньому” інформаційному суспільстві:

1) будь-який індивід, група осіб, підприємство або організація у довільному місці та у будь-який час можуть одержати за відповідну плату або безкоштовно на основі автоматизованого доступу й систем зв'язку будь-які інформацію й знання, необхідні для їхньої життєдіяльності й вирішення особистих і соціально значимих завдань;

2) у суспільстві створюються і вдосконалюються загальнодоступні технології та засоби, що роблять можливим виконання 1-го пункту;

3) є розвинені інфраструктури, що забезпечують створення національних інформаційних ресурсів в обсязі, необхідному для підтримки науково-технологічного й соціально-історичного прогресу, зокрема, створення і використання необхідних наукових знань;

4) у суспільстві відбувається процес прискореної автоматизації й роботизації всіх сфер і галузей виробництва й управління;

5) відбуваються радикальні зміни соціальних структур у напрямі розширення сфери інформаційної діяльності й послуг, що надаватимуть робочі місця більшості активного населення. Зайнятість у 1-му і 2-му секторах зменшуватиметься, хоч вони й збільшуватимуть виробництво на основі підвищення продуктивності праці. [9, с. 31-33].

У подальшому викладі А.Ракітов детально аналізує вказані ознаки і наводить різноманітні приклади того, наскільки близькими до стадії інформаційного суспільства є різні держави світу. Його дуже турбує та обставина, що успішна комп'ютеризація генерує прискорення в наукових дослідженнях, швидко збільшуючи навіть невеликі розриви між різними державами в науковій спроможності. Він віднаходить багато доказів того, що Радянський Союз у брежнєвські часи і пізніше відмовився від технологічного оновлення, засекретив кращі винаходи та інновації, сподіваючись на збільшення експорту дорогих природних ресурсів – нафти, газу, кольорових металів, золота, необроблених алмазів та ін. Неувага до комп'ютерної техніки спричинила відставання СРСР від країн Заходу і Японії.

У подальших другому і третьому розділах своєї книги А.Ракітов детально висвітлює еволюцію людства в аспектах „прогресу” цивілізації, висловлюючи неортодоксальні думки щодо негативних наслідків спрощених схем суспільного розвитку (рушійних сил, поняття „абстрактної людини”, свободи та ін.). Його цікавлять різноманітні наслідки науково-технологічного прогресу і вплив на цивілізаційний поступ комп'ютерної революції. Він наголошує на тому, що керівництво СРСР вирішило обмежити використання комп'ютерів єдиною функцією – виконанням завдань великих арифмометрів.

Варто відзначити, що А.Ракітов надто концентрується на апаратурі, нехтуючи теоретичними розробками. В усій його книзі жодного разу не згаданий академік В.Глушков і керований ним Інститут кібернетики у місті Києві. Під час обговорення проблеми „штучного розуму” (розділ IV) нічого не мовиться про багаторічні зусилля великої групи науковців, у складі якої

був і М.Амосов. Як відомо, навіть на недосконалій радянській напівпровідниково-елементній базі в Інституті кібернетики були створені кілька машин, що випереджали за зручністю використання зарубіжні зразки, але їх так і не стали тиражувати.

Натомість, незаперечними є індивідуальні досягнення А.Ракітова в аналізі характеристик технологічних змін у минулому та в другій половині ХХ ст. Ним детально розглянуті кілька стадій комп'ютерної революції та різноманітні соціальні, економічні та культурні наслідки кожної стадії. Слід звернути особливу увагу на його пророче передбачення того, що має трапитися з соціумом, який ігнорує закономірності інформаційного поступу: „Досвід радянської історії найкраще показує, що суспільство, в якому соціальна пам'ять дезорганізована, а індивід позбавлений доступу до наявної інформації, що відгороджена від нього заслоною таємності, приречене на стагнацію, деструкцію й зрештою впадає в кризу. Якщо ситуація з організацією соціальної пам'яті не піддається радикальній зміні, то така криза з неминучістю повинна призвести до розпаду соціальної системи. Тому реалізація функцій пам'яті, і притім на зовсім певній правовій основі й інформаційній технології, що швидко вдосконалюється, - одна з найбільш гострих проблем сучасності” [9, с. 88]. Можливо, А.Ракітов і не передчував вже зовсім близький розпад і зникнення Радянського Союзу, але навів у своїй монографії достатню кількість доказів того, що наявна у державі політика щодо контрольованої інформатизації і скерування всіх можливих ресурсів у сектор оборони, який не продукує суспільно важливих матеріальних та інтелектуальних продуктів, небезпечна для самої держави.

Вражає обсягом і глибиною те, як А.Ракітов дослідив відмінності між науковим, інженерним і буденним мисленням, довівши, що в інформаційному суспільстві утвориться технологічний розум – симбіоз першого та другого з цілком новими характеристиками і спроможностями. Він дає таке пояснення: **„Технологічний розум являє собою систему, методів, знань, еталонів, нормативів і правил технологічної діяльності, що безупинно вдосконалюється. У міру поглиблення й прискорення науково-технічного прогресу технологічний розум дійсно перетворюється в один із найбільш потужних градієнтів суспільної свідомості, культури й цивілізації. Він вступає в стадію зрілості, показником якої є здатність ефективно переборювати або мінімізувати негативні наслідки його власної практичної реалізації. Саме в цьому пункті розвиток інженерного мислення, що реалізує принципи технологічного розуму, вступає в нову стадію. Воно стає інтелектуальним інструментом, універсальним по застосовності, глобальним по масштабах і гуманістичним по своєму цільовому призначенню”** [9, с. 103].

Це його філософське передбачення стає дійсністю на наших очах і може бути названим „нанотехнологічним прогресом”. Значні успіхи у сфері нанотехнологій спостерігаються у тому разі, коли в одному робочому колективі об'єднуються фахівці з фундаментальних досліджень, які глибоко розуміють фізику чи іншу природничу науку, знавці комп'ютерної техніки

та інженери-технологи, що спроможні запропонувати найдоцільніший варіант перетворення спільного досягнення в кінцевий продукт, що матиме успіх на національному чи світовому ринку ([2; 3; 6] та ін.). Значне місце у книзі А.Ракітова займає висвітлення розвитку програмування, яке включає матеріальні та інтелектуальні складові, необхідні для „оживлення” кожного комп’ютера, яким би складним і досконалим він не був. Вказано, що завдяки поєднанню можливостей усе кращих комп’ютерів з ширшою пам’яттю і вищою швидкодією з винайденням більш ефективних „мов програмування” з’явилася можливість автоматизувати створення окремих програм і цілих їх пакетів, надзвичайно підвищивши продуктивність праці фахівців-програмістів. Траплялося й так, що спрощувався шлях до написання програм, тому активна молодь долучалася до вдосконалення наявних програмних продуктів і (зрідка) створення більш вдалих нових. На жаль, частіше траплялося щось інше – спроби проникнення у захищені бази даних (т.зв. хакерство) чи розсилання деструктивних програм, що отримали назву „комп’ютерних вірусів”.

Поява все більшої кількості осіб, які залежать від перебування перед комп’ютером і спілкування з ним – лише один з багатьох суперечливих наслідків комп’ютерної революції. У процесі обговорення цього та інших явищ А.Ракітов пропонує використати під час аналізу усього спектру впливу цієї революції на сучасні держави створену швейцарським науковцем К.Хессігом узагальнюючу таблицю можливих позитивних і негативних наслідків, з якої ми наведемо найістотніший фрагмент (табл. 1).

Таблиця 1 – Наслідки інформатизації в очах громадськості [9, с. 217]

Позитивні наслідки	Негативні наслідки
КУЛЬТУРА ТА СУСПІЛЬСТВО	
Вільний розвиток індивіда	«Автоматизація» людини
Інформаційне суспільство	Дегуманізація життя
Соціалізація інформації	Технократичне мислення
Комунікативне суспільство	Зниження культурного рівня
Подолання кризи цивілізації	Лавина інформації
	Елітарне знання (поляризація)
	Ізоляція індивіда

На думку А.Ракітова, у процесі розвитку і поглиблення інформатизації кожна країна – велика, як США, чи мала, як Швейцарія – неминуче змушена буде долати якусь частину негативних наслідків, сподіваючись на значну перевагу над цим явищем сукупності позитивних явищ. У книзі він звертається до прикладів з Японії, яку вважає взірцем для інших держав, висловлюючи надмірно некритичне захоплення, наприклад, сподіваним впливом комп’ютерів на підвищення якості роботи школи. У дійсності цей вплив виявився суперечливим, адже підвищення загальної обізнаності старшокласників супроводжувалося значною втратою для мислення і спроможності не тільки читати, а й розуміти тексти та інші семантичні конструкції (це довели міжнародні тестування PISA 2000-2009 років [15]).

Заключна частина книги А.Ракітова присвячена особливостям культурних зрушень у соціумах, які мають комп'ютери 5-го покоління і готові створювати і використовувати машини наступного рівня. Він лишається переконаним оптимістом і вважає, що не станеться ні повного злиття усіх народів в однолику спільність, ні поглиблення самоізоляції та відгородження від будь-яких розвинених контактів у намаганні зберегти свою „самобутність і особливий шлях поступу”. На основі праць зарубіжних колег і власних переконань він попереджає про те, що реальна інформатизація суспільного організму стане можливою у разі підвищення добробуту громадян, коли кожна особа стане фінансово незалежною і самодостатньою, адже в іншому разі довільного обсягу загальнодоступні потоки інформації не ліквідують підпорядкованості і вимушеності тих чи інших дій. Варті уваги науковців і освітян його пророчі міркування щодо неминучих труднощів у вихованні й навчанні дітей і молоді в комп'ютерну еру, а в односторінковому „Епілозі” А.Ракітов висловив подяку долі, яка дала можливість створити велику книгу з філософським, історичним і соціальним аналізом наявних і можливих майбутніх процесів інформатизації суспільства, економіки, освіти і культури, та сподіватися на те, що зроблене „не пропаде даремно” і сприятиме прогресу Вітчизни. Однак, як засвідчило останнє інтерв'ю А.Ракітова (2008 р. <http://razgovor.org/interviu/article720>), після розпаду СРСР він зсувався від оптимізму до песимізму в оцінці стану і тенденцій руху Росії до інформаційного суспільства. Для цього були вагомі причини, адже А.І. Ракітов не спромігся вплинути на діяльність Б. Єльцина, хоч і був у групі його радників, а його книгу забули навіть ті, хто поглиблено вивчав рух до інформаційного суспільства, вказував десятки імен другорядних зарубіжних авторів [5], але так і не помітив глибоких праць філософа-енциклопедиста Анатолія Ілліча Ракітова.

Список літератури

1. Абдеев Р.Ф. Философия информационной цивилизации. - М.: ВЛАД ОС, 1994. - 336 с.
 2. Альтман Ю. Военные нанотехнологии. Возможности применения и превентивного контроля вооружений.- Москва: Техносфера, 2006. – 424 с.
 3. Быков В.А., Вешняковская Е. Наука не делится на «свою» и «чужую» // Наука и жизнь. – 2011. - №9. – С. 16-23
 4. Иноземцев В.Л. На рубеже эпох. Экономические тенденции и их неэкономические следствия/ В.Л. Иноземцев. - М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. - 776 с.
 5. Иноземцев В.Л. Книгочей. - М.: Ладомир, 2005. - 464 с.
 6. Кобаяси Н. Введение в нанотехнологию / Н. Кобаяси. - Пер. с японск. - М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007.- 134 с.
 7. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник.—К.: Центр "Магістр-5" Творчої спілки вчителів України, 1996. - 256 с.
 - 8.Максюта М.Є. Філософія науки. Навч.посіб. для підготовки магістрів
- Брегін М.Г., 2012

в агр.вищ.навч.заклах III-IV рівнів акредитації. – К.: Урожай, 2004. – 420 с.

9. Ракитов А.И. Философия компьютерной революции. - М.: Политиздат, 1991. - 287 с.

10.Сидоров Н.Р. Философия образования. Введение. - СПб.: Питер, 2007. - 304 с.

11. Фельдштейн Д.И. Приоритетные направления психолого-педагогических исследований в условиях значимых изменений ребёнка и ситуации его развития // Педагогика. – 2010. - №7. – С. 3-11

12.Фомичева И.Г. Философия образования: некоторые подходы к проблеме. - Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2004. - 242 с.

13.Academic Ranking of World Universities-2006. Methodologies and Problems/ Shanghai Jiao Tong University, China (<http://ed.sjtu.edu.cn/ranking.htm>)

14. http://ru.wikipedia.org/wiki/Ракитов,_Анатолий_Ильич

15. <http://www.pisa.oecd.org/knowledge/home/intro.htm>

Надійшла до редакції 20.01.2012

М.Г.БРЕГИН

Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа

**НЕДООЦЕНЕННОЕ ДОСТИЖЕНИЕ В ИЗУЧЕНИИ
ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА НА ТЕРРИТОРИИ СССР:
ПРОИЗВЕДЕНИЯ А.И. РАКИТОВА**

Акцентируется роль английского языка в научном влиянии важных произведений современных философов. Проанализированы работы россиянина А.И. Ракитова, которые не имели мирового резонанса, но превосходили произведения зарубежных авторов. Доказано, что его книга „Философия компьютерной революции” за 20 лет не потеряла своего значения.

информационное общество, общество знаний, компьютерная революция, технологический ум

M.BREGIN

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

**THE UNDERESTIMATED ACHIEVEMENT IN STUDYING OF AN
INFORMATION SOCIETY IN TERRITORY OF THE USSR:
A.I.RAKITOV'S PRODUCTS**

The role of English language in scientific influence of the important products of modern philosophers is accented. Works of Russian A.I.Rakitov, which had no world reputation but surpassed products of foreign authors, are analysed. It is proved, that its book „Philosophy of computer revolution” for 20 years has not lost the value.

information society, society of knowledge, computer revolution, technological mind